

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 ohjata oppilasta eettiseen, motivoituneeseen, rakentavaan ja tavoitteelliseen toimintaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	7.lk Oppilas laajentaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	8.lk Oppilas osallistuu ja toimii eettisesti, motivoituneesti ja rakentavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	9.lk Oppilas toimii eettisesti rakentavasti, tavoitteellisesti ja itsenäisesti vaativissakin vuorovaikutustilanteissa.
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Omien vuorovaikutustaitojen tunnistaminen ja käyttäminen ryhmässä	Omien vuorovaikutustaitojen tavoitteellinen edistäminen ja käyttäminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	Omien viestinnällisten vahvuuksien ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen ja käyttäminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
Laaja-alainen osaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		
Arvioinnin kohde	Toiminta vuorovaikutustilanteessa		

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään ja kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	7.lk Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään.	8.lk Oppilas kehittää omia ryhmäviestinnän taitojaan mielipiteen ilmaisemisessa ja niiden perustelemissa	9.lk Oppilas monipuolistaa ja syventää ryhmäviestinnän taitojaan ja kehittää kykyään perustella näkemyksiään ja kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan
--	--	---	---

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Kuuntelemisen ja puhumisen taitojen harjoittaminen ja ideoiminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisissa ryhmissä	Väittely ja ongelmanratkaisu erilaisissa viestintätilanteissa Pari- ja ryhmäviestinnän taitojen kehittäminen Neuvottelu Vaikuttava puhe Havainnollistaminen Mielenperustelemisen Kokonaisilmaisun taitojen tunnistaminen ja kehittäminen	Kielen tehokeinot ja omat vahvuudet erilaisissa vaativissakin viestintätilanteissa Mielenperustelemisen Kunnioittava vuorovaikutus ja viestintä vaativissakin viestintätilanteissa Kokonaisilmaisun keinojen tunnistaminen, kehittäminen ja käyttäminen erilaisissa viestintätilanteissa
Laaja-alainen osaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		
Arvioinnin kohde	Ryhmäviestinnän taidot		

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan itsensä ilmaisemisessa, myös draaman keinoin	7.lk Oppilas monipuolistaa kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.	8.lk Oppilas kehittää itsensä ilmaisemisen taitoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	9.lk Oppilas kehittää ja monipuolistaa taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.
--	---	--	---

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Puhetilanteiden harjoittelu, kertominen, kuvaileminen ja havainnollistaminen Tunne- ja vuorovaikutustaitojen tunnistaminen ja harjoittelu parin kanssa ja ryhmässä	Harjoiteltu puheesitys Teatteri ja draama taidemuotona, teatteri-ilmaisun keinot Ilmaisu ja improvisaatio Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu ja kehittäminen erilaisissa viestintätilanteissa ja -ympäristöissä	Ryhmäkeskustelu Akvaariokeskustelu Draama Omien tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen ja käyttäminen
Laaja-alainen osaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		
Arvioinnin kohde	Esiintymisen taidot		

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestintätaitojaan, havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämisaikueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa, ympäristöissä	7.lk Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisaikueitaan.	8.lk Oppilas käyttää ja kehittää omia viestintätaitojaan, vahvuuksiaan ja kehittämisaikueitaan erilaisissa viestintäympäristöissä, myös monimediaisissa ympäristöissä.	9.lk Oppilas syventää omia viestintätaitojaan, vahvuuksiaan ja kehittämisaikueitaan erilaisissa vaativissakin viestintäympäristöissä, myös monimediaisissa ympäristöissä.
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oman ja toisten viestinnän havainnoiminen, rakentavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oman ja toisten viestinnän havainnoiminen, rakentavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oman ja toisten viestinnän havainnoiminen, rakentavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Laaja-alainen osaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Arvioinnin kohde	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen

Tekstien tulkitseminen

T 5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoja arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	7.lk Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämistarpeita.	8.lk Oppilas harjoittelee ja kehittää tekstin ymmärtämisessä, tulkitsemisessä ja analysoimisessa tarvittavia taitoja. Oppilas harjaantuu arvioimaan lukemisensa kehittämistarpeita ja toimimaan tavoitteellisesti oman lukutaitonsa kehittämisessä.	9.lk Oppilas laajentaa osaamistaan itsenäiseen tekstin ymmärtämiseen, tulkitsemiseen, analysoimiseen ja oppimiensa strategioiden ja metakognitiivisten taitojen hyödyntämiseen omassa lukemisessaan.
S2 Tekstien tulkitseminen	Lukutaidon kehittäminen Oman elämän reflektointi luettuun Lukemisen strategiat	Erilaiset tekstit ja tekstilajit: painettu, sähköinen, audiovisuaalinen teksti ja mediateksti, kielen kuvallisuus ja symboliikka, kantava teksti Vaikuttamisen keinot Retorisiin keinoihin tutustuminen Asenteen ilmaiseminen Affektiivisuuden ilmaiseminen	Vaikuttava teksti Vaikuttavan tekstin kielelliset piirteet Asioiden välisten suhteiden osoittaminen ja perustelukeinot Retoriset keinot, argumentaatio ja niiden käyttäminen tekstin tulkitsemisessä Pohtiva teksti

		Argumentaation keinoihin tutustuminen	
Laaja-alainen osaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen		
Arvioinnin kohde	Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen		

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia ja mediatekstejä	7.lk Oppilas harjoittelee valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.	8.lk Oppilas syventää taitojaan valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.	8.lk Oppilas valitsee, käyttää, tulkitsee, analysoi ja arvioi monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
S2 Tekstien tulkitseminen	Kirjallisuuden käsitteet ja niiden käyttäminen Kaunokirjallisuus Tietokirjallisuus Fakta ja fiktio Fiktio kielen ja kerronnan keinojen	Kielen kuvallisuus ja symboliikka Kirjallisuuden genret Kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistävä teksti ja tekstin erilaiset ilmaisutavat	Suostuttelu Varmuusaste Kirjallisuuden analysoiminen ja tutkiminen

Laaja-alainen osaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Arvioinnin kohde	Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	7.lk Oppilas kehittää erittelevää ja kriittistä lukutaitoaan, oppii tekemään havaintoja asia- ja mediateksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia kirjallisuuden käsitteitä käyttäen.	8.lk Oppilas kehittää erittelevää ja kriittistä lukutaitoaan ja tulkitsee lukemaansa tekstiin ja tekstilajiin sopivin tarkoituksenmukaisin kirjallisuuden käsittein	9.lk Oppilas syventää erittelevää ja kriittistä lukutaitoaan ja tulkitsee erilaisia tekstejä tarkoituksenmukaisia kirjallisuuden käsitteitä käyttäen
S2 Tekstien tulkitseminen	Erilaisten tekstien havainnoiminen Median tekstilajit ja medialukutaito Mediakriittisyys Tekstinymmärtämisen keinojen ja strategioiden omaksuminen Sanavaraston kehittäminen - erilaisiin teksteihin tutustuminen Lukutekniikat	Referoiminen Tiivistäminen Ohjaava teksti Sanomalehden tekstilajit Graafit, kuviot ja monimediainen teksti	Teksti tekstissä Intertekstuaalisuus Genrestä genreen Monimediaisen tekstin käsitteiden ja piirteiden tunnistaminen ja käyttäminen tekstin tulkitsemisessä ja ymmärtämisessä
Laaja-alainen osaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen		

Arvioinnin kohde	Asia- ja mediatekstien erittely ja tulkinta		
T8 kannustaa oppilasta kehittämään ja arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	7.lk Oppilas oppii arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.	8.lk Oppilas kehittää ja arvioi erilaisista lähteistä hankittua tietoa ja hyödyntää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.	9.lk Oppilas kehittää ja arvioi lähteitä ja niihin perustuvaa tietoa ja käyttää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas laajentaa ja syventää taitoaan tarkastella tekstiä, tietoa ja lähteitä kriittisesti itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa
S2 Tekstien tulkitseminen	Tiedonhaku - tiedonhaun vaiheet - tiedon luotettavuus	Lähteet ja lähteiden merkitseminen Lähteeseen viittaaminen Lähdekritiikki	Lähdekritiikki Tekstien arvioiminen, palautteen antaminen ja saaminen
Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys		
Arvioinnin kohde	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys		

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan, monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	7.lk Oppilas tutustuu itselleen uudenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista.	8.lk Oppilas laajentaa kiinnostustaan erilaisiin fiktiivisiin lajityyppeihin. Oppilas opiskelee fiktion keinoja kirjallisuudessa ja monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan	9.lk Oppilas monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja laajentaa niitä myös uusiin fiktiivisiin kirjallisuus- ja lajityyppeihin Oppilas monipuolistaa ja laajentaa ymmärrystään fiktion keinoista myös jaettujen kokemusten ja keskustelujen kautta
S2 Tekstien tulkitseminen	Lukukokemusten hankkiminen ja laajentaminen erilaisiin fiktiivisiin teksteihin Yhteinen lukeminen ja lukukokemusten jakaminen Fiktion keinoihin tutustuminen	Lukukokemusten hankkiminen ja laajentaminen erilaisiin fiktiivisiin teksteihin. Lukukokemusten jakaminen, fiktiivisten tekstien yhteinen tulkitseminen ja fiktion keinoista keskusteleminen	Lukukokemusten hankkiminen, jakaminen ja laajentaminen Ryhmäkirjoittaminen ja -lukeminen Yhteisen tekstin tuottaminen ja jakaminen Yhteinen tulkitseminen tekstin tehokeinojen ja draaman avulla
Laaja-alainen osaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen		
Arvioinnin kohde	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta		

Tekstien tuottaminen

T10 rohkaista ja auttaa oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja	7.lk Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja	8.lk Oppilas ilmaisee itseään monipuolisesti kirjoittamalla ja	9.lk Oppilas ilmaisee ajatuksiaan, tunteitaan ja mielipiteitään
--	---	---	--

tuottamalla monimuotoisia tekstejä ja tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	tuottamalla erilaisia tekstejä Oppilas tunnistaa ja kehittää omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan erilaisten tekstien tuottajana	kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kirjoittajana ja erilaisten tekstien tuottajana
S3 Tekstien tuottaminen	Erilaisten tekstien tuottaminen Opiskelun tekstilajit Fiktiivinen kirjoittaminen Omien vahvuuksien tunnistaminen tekstin tuottamisessa, vahvuuksien kehittäminen	Kaunokirjallisuuden lajien tunnistaminen ja eri lajityyppien ominaispiirteiden mukaisen tekstin tuottaminen Tunteiden käsitteleminen erilaisia tekstejä tuottamalla	Kaunokirjallisten tekstien tuottaminen Asiatekstin tuottaminen Draamallinen kirjoittaminen Yhteinen kirjoittaminen parin kanssa ja erilaisissa ryhmissä
Laaja-alainen osaaminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		
Arvioinnin kohde	Monimuotoisten tekstien tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen		

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisessa ympäristössä ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja	7.lk Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	8.lk Oppilas tuottaa kertovia, kuvailevia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisessa ympäristössä. Oppilas tuottaa vaikuttavia tekstejä ja kehittää taitoaan	9.lk Oppilas tuottaa erilaisia tekstejä ja kehittää omia tekstitaitojaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien, kantaa ottavien ja pohtivien tekstien tuottajana. Oppilas kehittää omia taitojaan tekstilajiin ja
--	---	--	---

tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja		valita kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	tilanteeseen sopivien ilmaisutapojen valitsemisessa.
S3 Tekstien tuottaminen	<p>Opiskelussa tarvittavien tekstien tuottaminen</p> <p>Määritelmä, koevastaus, tiivistelmä</p> <p>Mediatekstien tuottaminen</p> <p>Kertovan, kuvailevan ja ohjaavan tekstin ominaispiirteisiin tutustuminen ja tekstin tuottaminen</p>	<p>Vaikuttamisen keinot tekstin tuottamisessa: vaikuttava puhe, kommentti, arvostelu mielipidekirjoitus, vastine, mainos</p> <p>Opiskelussa tarvittavien tekstitaitojen vahvistaminen</p> <p>Tekstuaaliset, visuaaliset ja kielelliset piirteet tekstissä, piirteiden tunnistaminen ja hyödyntäminen omassa tekstissä</p>	<p>Erilaisten tekstien tuottaminen yksin, parin kanssa ja ryhmässä, myös monimediaisessa ympäristössä</p> <p>Opiskelussa tarvittavien tekstien itsenäinen tuottaminen: Tiivistelmä, Essee, Portfolio/Projekti, Tutkielma</p> <p>Asioiden välisten suhteiden ilmaiseminen tekstissä</p> <p>Pohtivan tekstin tuottaminen</p>
Laaja-alainen osaaminen	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>L4 Monilukutaito</p> <p>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>		
Arvioinnin kohde	Tekstilajien hallinta		

<p>T12 ohjata ja rohkaista oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana ja tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstejä yhdessä muiden kanssa</p>	<p>7.lk Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosessejaan ja tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.</p>	<p>8.lk Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosesseja ja arvioi itseään tekstin tuottajana. Oppilas tuottaa erilaisia tekstejä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Oppilas kehittää taitoaan antaa ja vastaanottaa palautetta ja tuottaa tekstiä vaiheittain yksin ja erilaisissa ryhmissä.</p>	<p>9.lk Oppilas vahvistaa omia tekstitaitojaan tekstin tuottamisen ja prosessin eri vaiheissa. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta, arvioi ja kehittää tekstiään palautteen perusteella. Oppilas osallistuu yhteiseen kirjoittamiseen ja tekstien tuottamiseen parin kanssa ja erilaisissa ryhmissä.</p>
<p>S3 Tekstien tuottaminen</p>	<p>Tekstin tuottaminen vaiheittain, tekstin suunnitteleminen ja kirjoittaminen yksin ja yhdessä toisten Kappalerakenteet, kappale ja virke</p>	<p>Tekstin vaiheittainen tuottaminen Palautteen antaminen ja vastaanottaminen Tekstin vaiheittaisen tuottamisen kehittäminen palautteen avulla Pari- ja ryhmäkirjoittaminen</p>	<p>Pari- ja ryhmäkirjoittaminen Rakentavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen, tekstin muokkaaminen palautteen perusteella Kunnioittava vuorovaikutus, vaiheittaisen tekstin tuottaminen yksin ja yhdessä toisten kanssa</p>
<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>		
<p>Arvioinnin kohde</p>	<p>Tekstin tuottamisen prosessien hallinta</p>		

<p>T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista, vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä sekä vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</p>	<p>7.lk Oppilas vahvistaa yleiskielen hallintaansa, sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä</p>	<p>8.lk Oppilas sujuvoittaa kirjoittamisprosessiaan ja vahvistaa tieto- ja viestintäteknologista osaamistaan tekstin tuottamisessa. Oppilas syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä Oppilas vahvistaa yleiskielen hallintaa kirjoittamisessaan: kirjakielen konventiot eli sopimukset ja käytännöt.</p>	<p>9.lk Oppilas edistää ja kehittää taitoaan itsenäiseen kirjoittamiseen ja omakielisen tekstin tuottamiseen. Oppilas vahvistaa tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoaan erilaisten tekstien tuottamisessa Oppilas syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa omaa yleiskielen hallintaansa kaikessa tekstin tuottamisessa.</p>
<p>S3 Tekstien tuottaminen</p>	<p>Pari- ja ryhmäk kirjoittaminen Rakentavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen, tekstin tarkkaileminen ja muokkaaminen palautteen perusteella Kunnioittava vuorovaikutus, vaiheittaisen tekstin tuottaminen yksin ja yhdessä toisten kanssa</p>	<p>Yleiskielen ja puhekielen säännökset Asiatekstin tuottaminen Kaunokirjallisen tekstin tuottaminen Suhtautumisen ja ajan kuvaaminen omassa tekstissä Lauseenjäsenet, lauseke</p>	<p>Itsenäinen tekstin tuottaminen, tekstin tuottamisen prosessin kehittäminen Vaikuttavan tekstin tuottaminen - tekstin tehokeinot - omakielisyys - oikeakielisyys - kirjakielen konventiot Lauseenvastikkeet</p>
<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys</p>		

Arvioinnin kohde	Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta
-------------------------	--

<p>T4 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<p>7.lk Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.</p>	<p>8.lk Oppilas vahvistaa ja syventää tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan, käyttää lähteitä monipuolisesti ja viittaa ohjeiden mukaisesti lähteisiin Oppilas toimii eettisesti verkossa ja kunnioittaa omassa viestinnässään yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia</p>	<p>9.lk Oppilas hankkii itsenäisesti tietoa ja käyttää lähteitä ja erilaisia viittaustapoja monipuolisesti Oppilas syventää taitoaan toimia eettisesti tiedon hallinnassa ja kaikessa viestinnässään yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>
<p>S3 Tekstien tuottaminen</p>	<p>Lähteiden käyttäminen ja tekijänoikeudet Viittaaminen tekstissä Kirjoitetun kielen sopimusten tunteminen ja käyttäminen Pää- ja sivulause Tekstiin sopivan ilmaisutavan valitseminen</p>	<p>Media- ja tietotekstien tuottaminen Referoiminen ja tiivistäminen Viittaaminen tekstissä Lähteiden merkitseminen Mediakriittisyys ja eettisyys omassa tekstin tuottamisessa S3 Kielellisten, visuaalisten, audiovisuaalisten ja verkkotekstien tuottaminen</p>	<p>Viittaussuhteiden ilmaiseminen Kirjoitetun kielen sopimusten tunteminen ja hyödyntäminen kaikessa viestinnässä ja tekstin tuottamisessa Oman tyylin löytäminen ja tekstin tuottamisen vahvuuksien hyödyntäminen oman tekstin tuottamisessa Eettisen ja yksityisyyttä kunnioittavan viestinnän keinojen edistäminen tekstin tuottamisessa</p>

Laaja-alainen osaaminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
Arvioinnin kohde	Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	7.lk Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	8.lk Oppilas kehittää taitoaan tunnistaa kielen rakenteita, rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja syventää omaa kielitietoisuuttaan. Oppilas kehittää taitoaan ymmärtää kielellisten valintojen merkitystä ja seurauksia.	9.lk Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu erilaisista kielen ilmiöistä, ymmärtää kielellisten valintojen merkitystä ja seurauksia ja tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä erilaisissa kieliympäristöissä ja omassa kielenkäytössään.
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	Kulttuurin käsite ja kulttuurin ilmenemismuodot Suomen kielen vertaileminen oppilaalle tuttuihin vieraisiin kieliin	Kulttuurin erilaiset ilmenemismuodot Puhe-kulttuuri meillä ja muualla, murteet ja paikallinen kulttuuri Elokuva ja teatteri Suomen kielen vertaileminen oppilaalle tuttuihin vieraisiin kieliin, yhteisten piirteiden havainnoiminen ja tunnistaminen	Kulttuuri-identiteetti Suomen kielelle tyypilliset äänne- muoto- ja rakennepiirteet Suomen kielen kehittyminen, suomen kielen historian tutkiminen Suomen kieli osana sukukieliä ja maailman kieliä Tekstien ja tekstien rakentamisen merkitysten tutkiminen eri kielissä

Laaja-alainen osaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
Arvioinnin kohde	Kielitietoisuuden kehittäminen

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan, nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden eri lajeihin, auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään sekä tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	7.lk Oppilas avartaa kirjallisuusnäkemystään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.	8.lk Oppilas avartaa kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, pohtii kirjallisuuden merkitystä ja tutustuu monipuolisesti erilaiseen kirjallisuuteen ja kirjallisuuden lajien erilaisiin ilmaisumuotoihin. Oppilas osallistuu, hankkii ja jakaa lukukokemuksia ja kulttuurielämyksiä sekä tuottaa kulttuuria myös itse yksin ja yhdessä toisten kanssa.	9.lk Oppilas avartaa ja syventää kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, pohtii kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä elämässään, tutustuu nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden historiaan. Oppilas hankkii kulttuurielämyksiä ja tuottaa kulttuuria myös itse. Oppilas jakaa monipuolisesti luku- ja kulttuurikokemuksia, myös draaman keinoin ja monimediaisissa ympäristöissä.
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	Kielenohjailun periaatteet Kirjallisuuden peruskäsitteet Kirjallisuushistoria	Kirjallisuuden käsitteet ja eri kirjallisuuden lajien ilmaisumuodot Kirjallisuus kulttuuri-identiteetin rakentajana	Kirjallisuuden päälaajat, joihinkin alalajeihin tutustuminen Keskeiset tyylivirtaukset Yleinen kirjallisuus Kotimainen kirjallisuus Paikallinen ja alueellinen kirjoitettu

			ja tallennettu kulttuuri
Laaja-alainen osaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito		
Arvioinnin kohde	Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus		

T 17 ohjata oppilasta tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin, auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä ja tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	7.lk Oppilas tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.	8.lk Oppilas tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kieleen osana muita kieliä. Oppilas osallistuu ja hankkii kulttuurikokemuksia ja tuottaa kulttuuria myös itse yhdessä toisten kanssa.	9.lk Oppilas syventää tietoaan Suomen kielellisestä ja kulttuurisesta monimuotoisuudesta. Oppilas pohtii omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään ja saa mahdollisuuksia kehittyä aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi. Oppilas tutustuu suomen kielen taustaan ja piirteisiin.
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	Yhteistyö kirjaston ja kulttuuritoimen kanssa/kulttuurikasvatussuunnitelma Yhteistyö paikallisten ja alueellisten kulttuurijärjestöjen ja -seurojen kanssa	Yhteistyö kirjaston ja kulttuuritoimen kanssa/kulttuurikasvatussuunnitelma Kansanperinne Paikallinen historia ja kulttuuriperintö	Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitys – kansanperinne ja kulttuurikasvatus osana suomen kielen ja kirjallisuuden sisältöjä

	<p>Suomen kielen vaikutus toisiin kieliin, kielen ilmiöiden havainnoiminen ja tunnistaminen teksteistä</p> <p>Suomen kielen vaikutus toisiin kieliin sanaston ja nimitysten tasolla</p> <p>Mahdollisuus tuottaa kulttuuria itse</p> <p>Tutustuminen kieleen osana identiteetin rakentamista</p>	<p>Kulttuurintuottaminen, mahdollisuus tuottaa kulttuuria itse</p> <p>Kielellisen identiteetin hahmottaminen ja rakentaminen</p> <p>Yhteistyö paikallisten ja alueellisten kulttuuri- ja perinnesuhteiden kanssa</p>	<p>Suomen kielen vaihtelu ja vaiheet</p> <p>Suomen kielitilanne, sukulaiskielet ja kielten sukulaisuussuhteet</p> <p>Yhteistyö kirjaston ja kulttuuritoimen kanssa/kulttuurikasvatussuunnitelma</p> <p>Yhteistyö paikallisten ja alueellisten kulttuurijärjestöjen kanssa</p> <p>Kulttuurintuottaminen, mahdollisuus tuottaa kulttuuria itse</p> <p>Kieli ja kulttuuri osana omaa identiteettiä ja elämää</p> <p>Sanasto ja nimitykset, paikallisuus</p>
Laaja-alainen osaaminen	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>L4 Monilukutaito</p> <p>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p> <p>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</p>		
Arvioinnin kohde	<p>Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen</p>		